Van Schijndel huis

Het woonhuis van architect Mart van Schijndel

Vooraf

Graag bedank ik de bestuursleden van het eerste uur die met hun adviezen hebben geholpen om de Stichting Mart van Schijndel op te zetten en die ook de daaruit voortvloeiende Iconic Houses Foundation direct verwelkomden.

Van de bedrijven die de missie van de stichting onderschrijven en in natura helpen het huis in optima forma in stand te houden noem ik graag de Utrechtse bedrijven Copijn, die de patiotuinen renoveerde en Sleper Schilderwerken die er voor zorgt dat het huis er perfect blijft uitzien. Ook door de inspanningen van het Zeeuwse bedrijf Kitvoegen.nl, dat met groot enthousiasme de renovatie van de siliconen kitscharnieren op zich heeft genomen, blijft dit deel van het huis in goede conditie.

De substantiële financiële bijdragen van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Prins Bernhard Cultuurfonds, SNS REAAL Fonds en het Carel Nengerman Fonds, en de sponsorbijdragen van Mitros en Stadsherstel Midden-Nederland hebben dit boek mede mogelijk gemaakt.

Ook dank ik alle architectuurkenners die pro bono lezingen hielden bij de filmseries en de vrijwilligers die bij deze bijeenkomsten assisteerden. Alle fotografen die hun foto's van het huis ter beschikking stelden, waardoor de boodschap over het huis goed onder de aandacht kan worden gebracht, dank ik ook zeer. Vooral Imre Csany en Luuk Kramer die zich intensief met het huis hebben bezig gehouden en van wie veel foto's in dit boek zijn opgenomen.

Mart experimenteerde graag met materialen en detailleringen. Vaak deed hij dat in samenwerking met Sjoerd Sakes, technisch adviseur geveltechniek. Samen kwamen ze tot onorthodoxe oplossingen. Zo ook in zijn woonhuis. En tot vandaag is Sjoerd behulpzaam bij het behoud daarvan waarvoor ik hem bijzonder dank.

Natascha Drabbe
Voorzitter Stichting Mart van Schijndel

Bijgesloten is een film over het Van Schijndelhuis die getoond is aan het publiek bij de uitreiking van de Rietveldprijs 1995 aan Mart van Schijndel in Muziekcentrum Vredenburg. Zie de USB-card in de kaft.

Inhoud

Voorwoord 5
Raymond Richard Neutra

Een verborgen huis 11
Natascha Drabbe

Het Pieterskerkhof ensemble – Een misverstand opgelost 13
Natascha Drabbe

Het huis als psychologisch zelfportret 21
Arjen Oosterman

Bewoner voor een dag 29
Arjen Oosterman

Fotografie 33

Schetsen en tekeningen 73

Detaillering – Het plezier van het maken 81
Hans van Heeswijk

Ruimte voor nieuwe inzichten 105
Jane Szita in gesprek met Natascha Drabbe

Biografie Mart van Schijndel 109
Publicaties over het Van Schijndelhuis 110
Selectie van werken 111
Selectie van productontwerpen 111
Over de auteurs 112
Colofon 112
Film Van Schijndelhuis op USB-card in kaft

Het Pieterskerkhof ensemble – Een misverstand opgelost

Natascha Drabbe

Luchtfoto in 1997

Als je in Utrecht op zoek gaat naar het Van Schijndelhuis op het Pieterskerkhof, dan zul je het niet gemakkelijk vinden. Vanaf de straat is het moderne woonhuis van architect Mart van Schijndel namelijk maar ten dele zichtbaar. Het gaat grotendeels schuil achter de opvallend gestreepte gevel aan het plein. Dit appartementengebouw is ook een ontwerp van Van Schijndel dat drie jaar na de bouw van zijn eigen woonhuis werd gerealiseerd. Het 'poorthuis' aan het plein en 'woonhuis' daarachter zijn in vormentaal en materiaalgebruik duidelijk familie van elkaar en zijn daarom te beschouwen als een ensemble.

Kijkend door de brede glazen toegangsdeur zijn op het binnenterrein de horizontale grijze en lavendelkleurige stroken zichtbaar van het huis waar Mart van Schijndel vanaf eind 1992 tot aan zijn overlijden in 1999 woonde. Voor zijn vernieuwende ontwerp kreeg Van Schijndel in 1995 de Rietveldprijs. Sinds 1999 is het huis beschermd als jongste gemeentelijke monument van de stad Utrecht en ook van Nederland.

Zicht op Domtoren en Pieterskerk in 2012

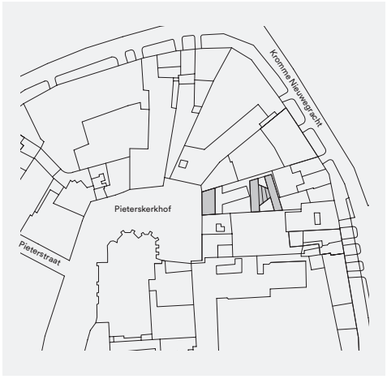
Pieterskerkhof in 2012

Het huis bevindt zich vlak achter de Dom in het hart van de stad op één van de oudst bebouwde plekken tussen het Pieterskerkhof en de Kromme Nieuwegracht. De ingang is aan het doodlopende plein van de in 1048 ingewijde Pieterskerk. Deze kerk vormt de oostelijke punt van het kerkenkruis dat bisschop Bernold liet bouwen. In het gebied rond de kerk woonden de kapittelmonniken die er hun moestuinen hadden.

In de zeventiende eeuw werd rondom dit gebied de Kromme Nieuwegracht aangelegd met voorname herenhuizen. Zij hadden diepe tuinen met koetshuizen achterin de tuin die de pleinwand van het Pieterskerkhof vormden. De grote poorten in de gevels, waar in de loop der jaren woningen in zijn gemaakt, geven nog steeds aan dat daar de paarden en wagens in en uit reden.

Fragment van plattegrond van Utrecht, circa 1569-1572. Door de kromming van de Kromme Nieuwgracht rond het Pieterskerkhof is duidelijk te zien hoe de trapezoïdevormige percelen zijn ontstaan.

Situatie poorthuis en woonhuis

In 1979 kreeg de toen 36-jarige Mart van Schijndel opdracht van een kunsthistoricus om Pieterskerkhof 7, het koetshuis van het voorname herenhuis aan Kromme Nieuwegracht 43, tot een woonhuis te verbouwen. Hij maakte van het koetshuis, dat er vanaf de straat bescheiden uitziet, een kathedraal van licht waar de kunstcollectie van de eigenaar goed tot zijn recht kon komen. Het werd dan ook in 1983 in het destijds toonaangevende lifestyle tijdschrift *Avenue* gepubliceerd.

Het Pieterskerkhof was in die tijd nogal rommelig en stond vol met geparkeerde auto's. Omdat het pleintje doodloopt, was het ook een uitgelezen plek voor junks om ongestoord rond te scharrelen. Van Schijndel keek daar doorheen en zag de potentie van de plek. Hij zette zijn zinnen op het naast het voormalig koetshuis gelegen bedrijfspand van een glashandel met bovenwoning aan Pieterskerkhof 8/8bis. Dit pand besloeg een groot deel van het binnenterrein met een loods voor de opslag van het glas.

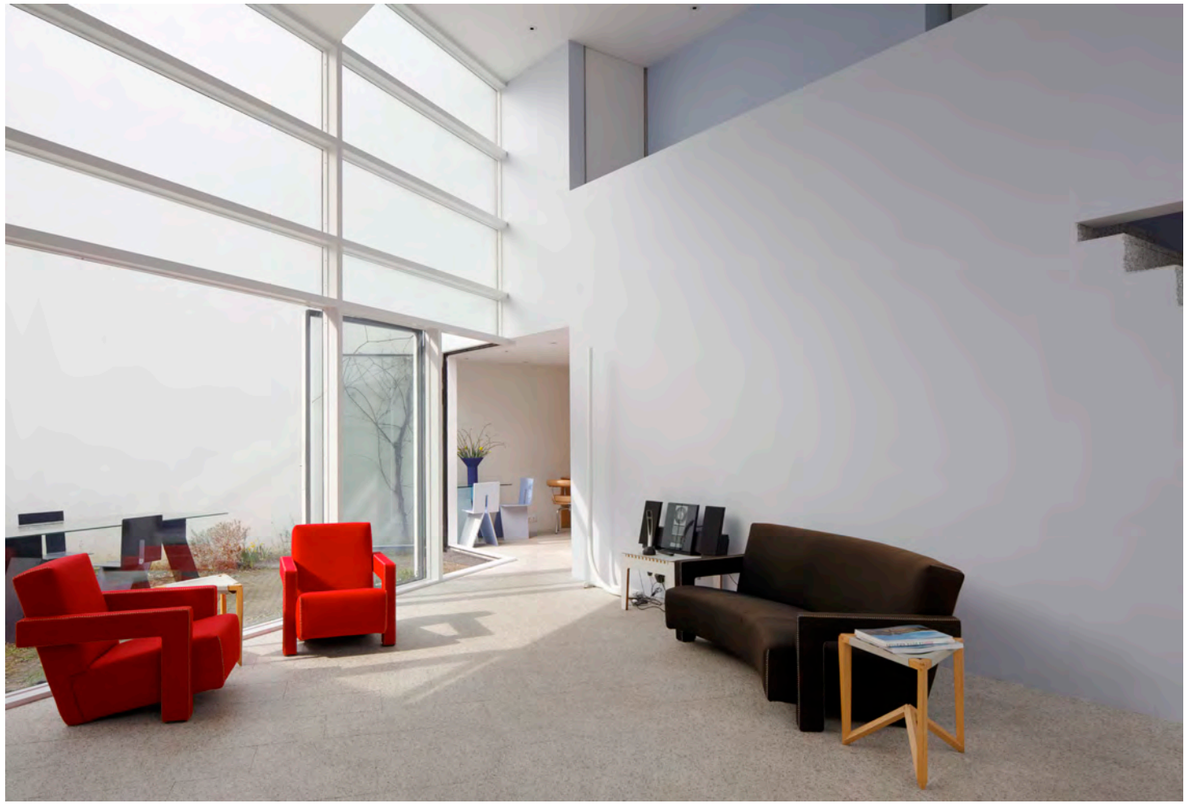
Dit in 1939 door architect professor ir. J. F. Berghoef ontworpen pakhuis voor de Stichtse Glashandel viel nogal uit de toon in de verder historische pleinwand. Het stond zelfs als 'beeldverstorend' aangemerkt op de Utrechtse kwaliteitskaart. Zo ontstond het idee om het pand te verbouwen. Het was Van Schijndels bedoeling op die plek op de begane grond zijn architectenbureau te huisvesten en erboven te gaan wonen. En op het binnenterrein waar de bedrijfshal stond kon dan een gastenverblijf komen. Omdat Van Schijndel graag reisde en daardoor veel relaties in het buitenland had, wilde hij die graag kunnen ontvangen.

Het pand was eigendom van de gemeente Utrecht. Nadat de glashandel er was vertrokken, had de gemeente er het Grafisch Atelier gevestigd, een ruimte waar Utrechtse kunstenaars hun etsen en litho's konden maken. Toen dat in 1988 ging verhuizen en het voormalig pakhuis op nummer 8/8bis na acht jaar wachten vrij kwam, heeft Van Schijndel, inmiddels 45 jaar, het uiteindelijk van de gemeente kunnen aankopen. Daarna laat Van Schijndel de plek vier jaar onberoerd. Hij heeft het druk, maar weet wel voor zijn opdrachtgevers opvallende huizen te maken, zoals het huis voor Gerard en Marjan Unger in Bussum (1981).

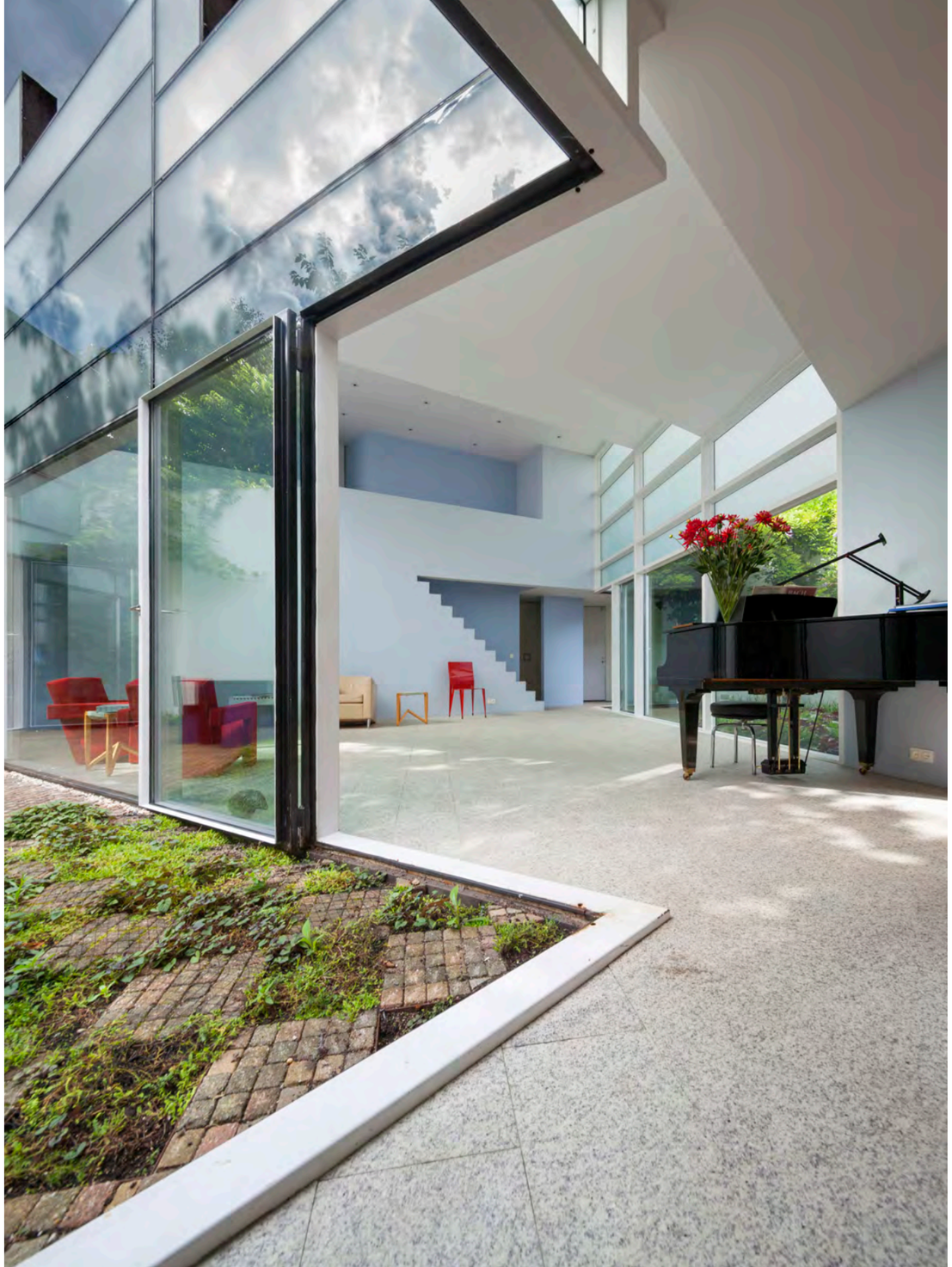
Het huis als psychologisch zelfportret

Arjen Oosterman

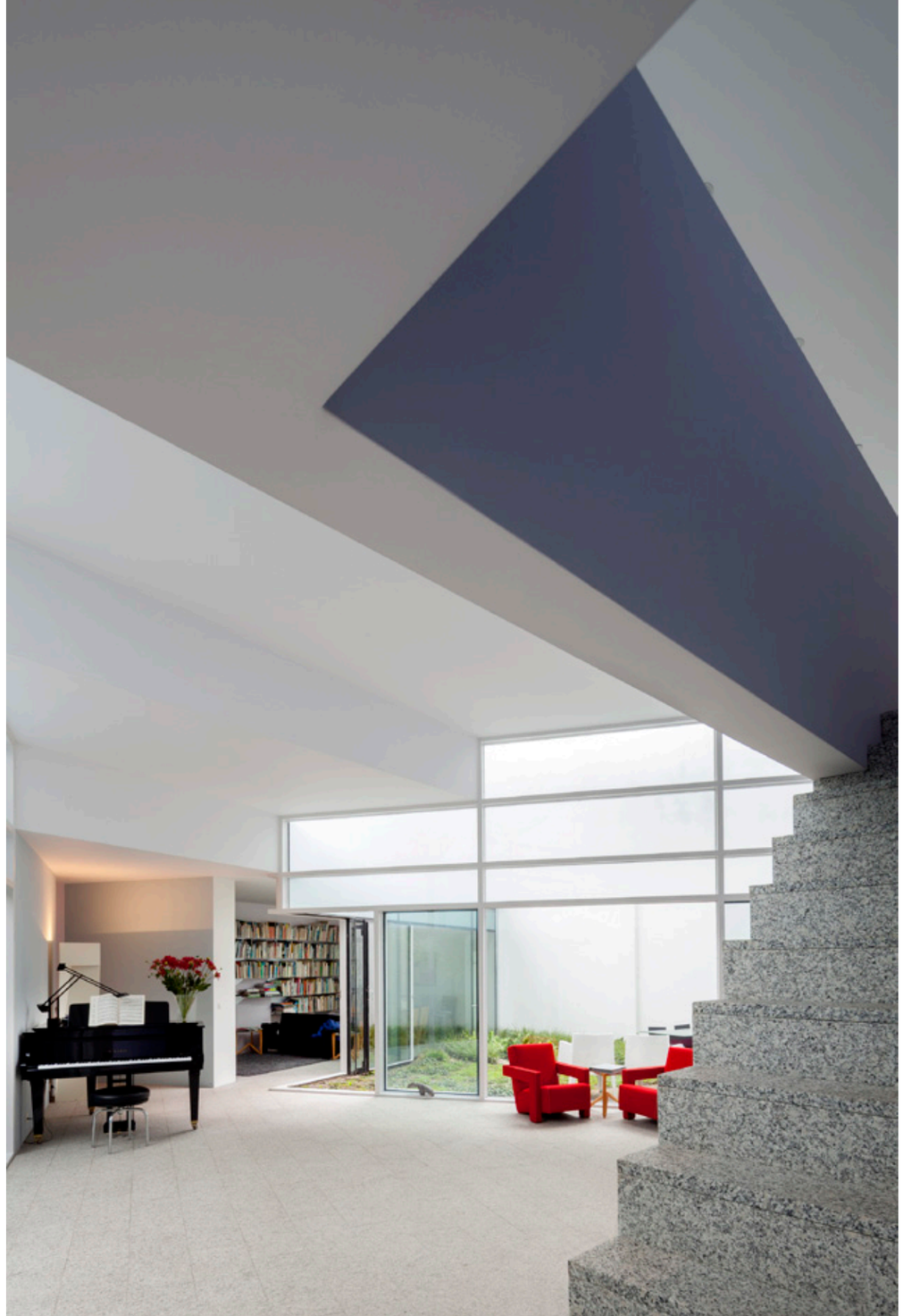
‘Der gestaltende Handwerker unserer Zeit muss diese beiden Prinzipien des Technisch-Organisatorischen und des Künstlerisch-Schöpferischen in sich verbinden.’ Franz Rickert

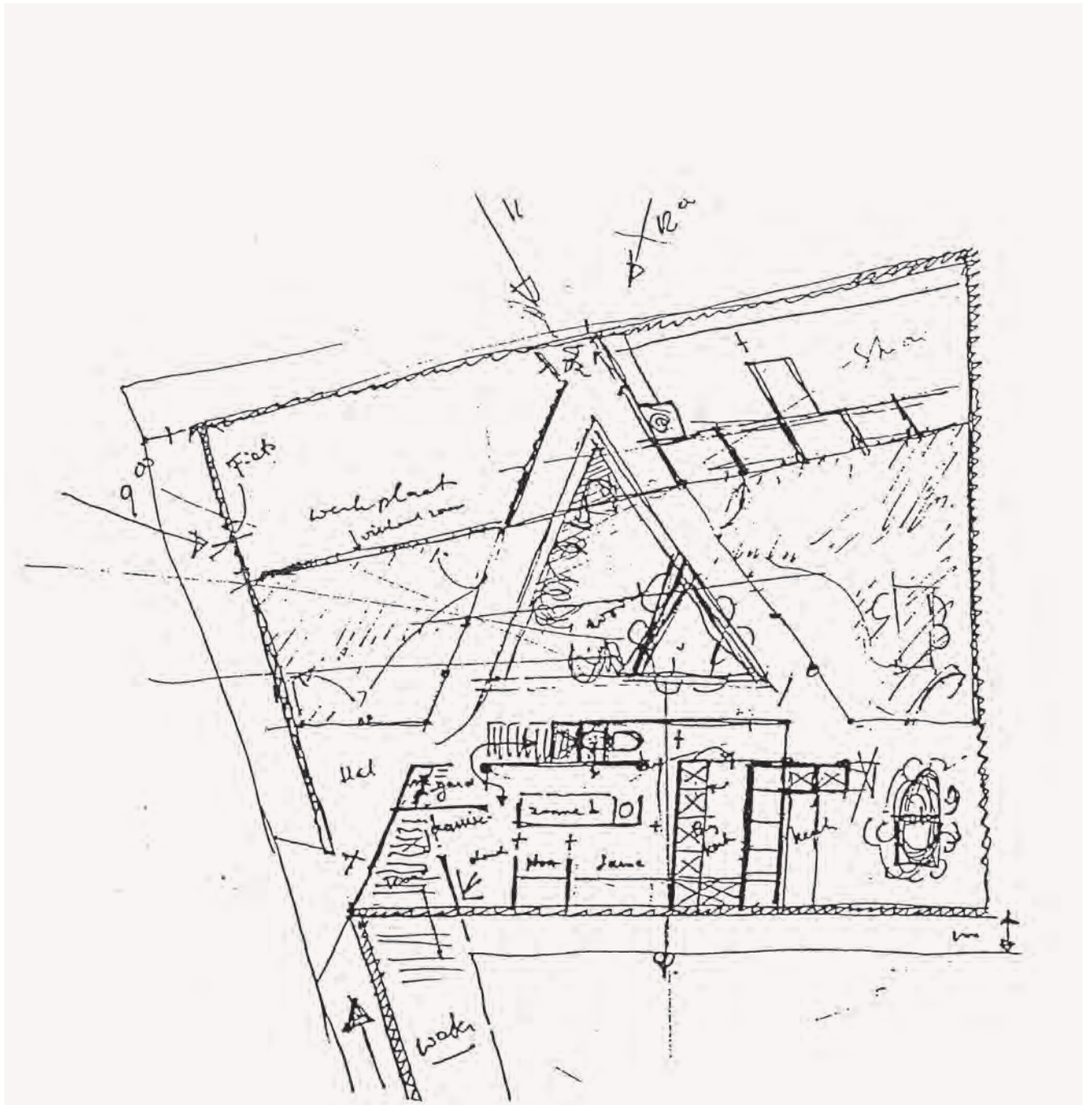

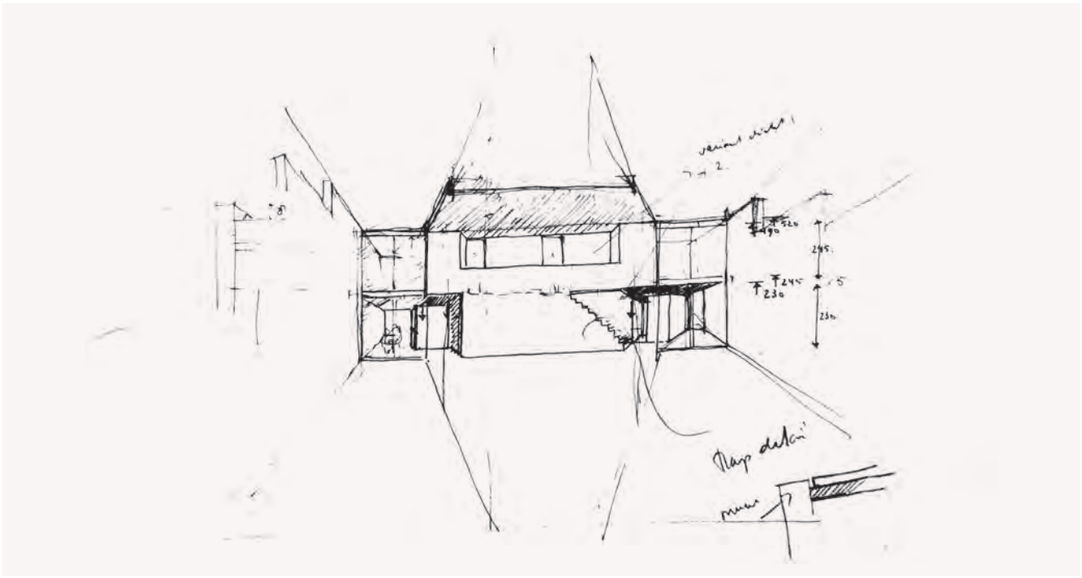

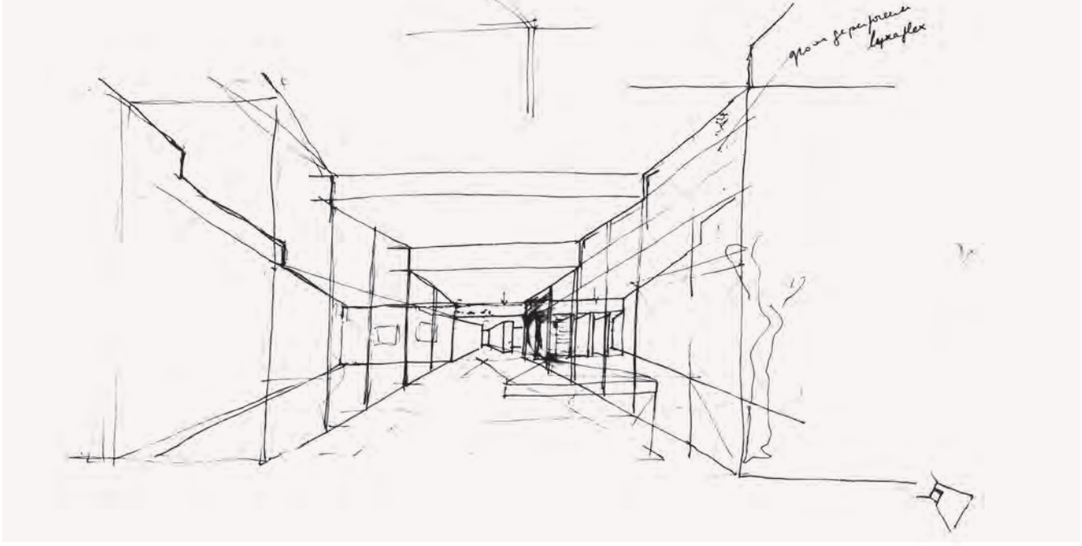

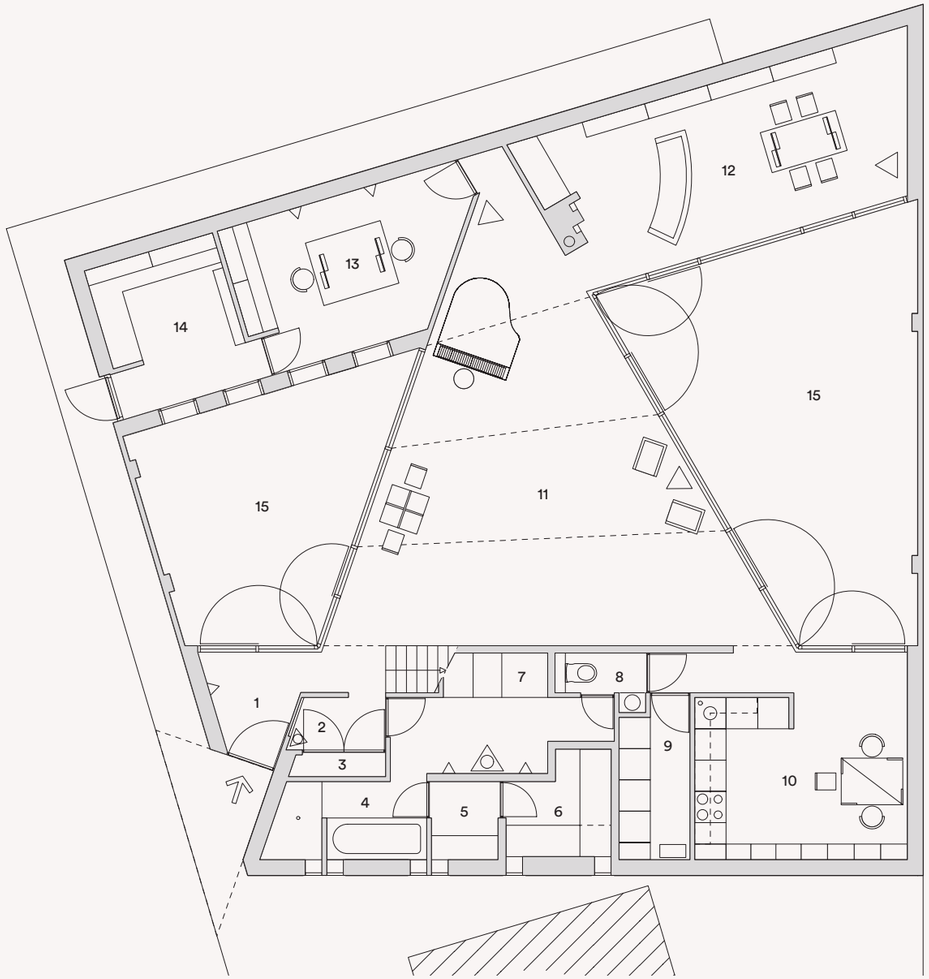
Schetsen en tekeningen

‘De plattegrond krijg ik niet gauw in m’n hoofd maar het huis is prachtig. De kleuren die er wel en niet zijn en voortdurend veranderen!’
Wim Crouwel

werkplaats
Hal
Woon
Zolder

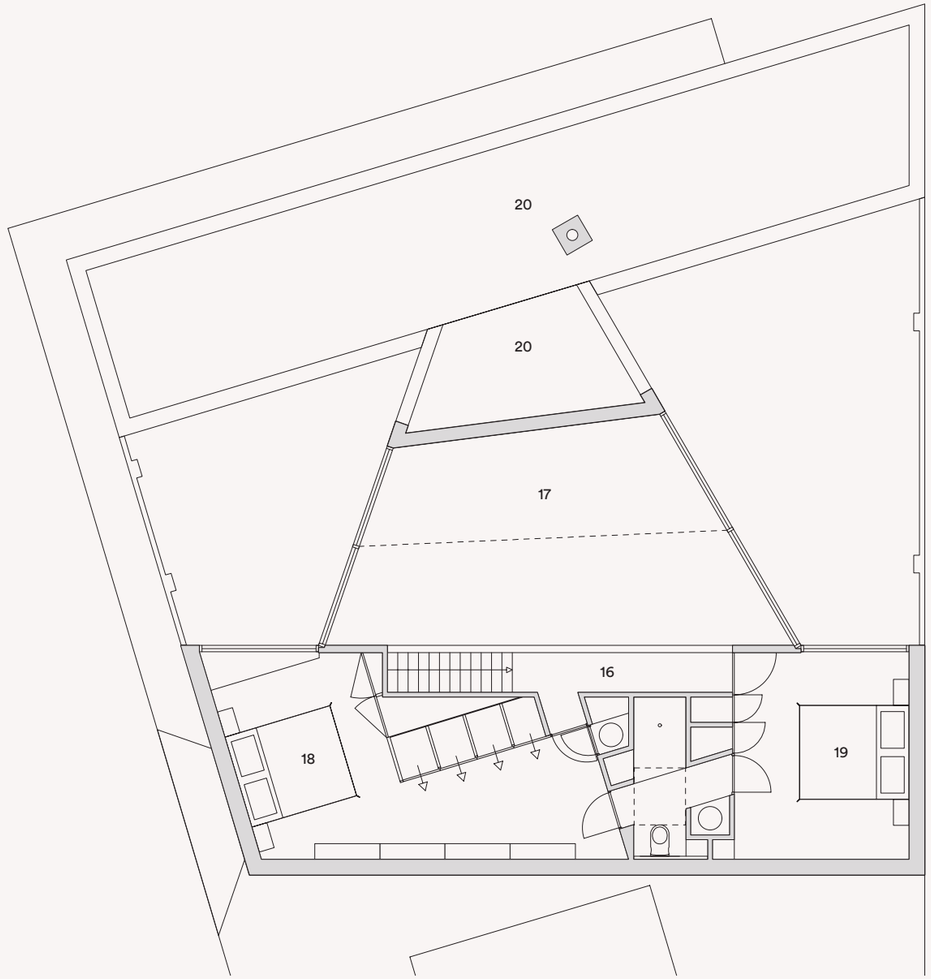

1 entree
2 garderobe
3 meterkast
4 badkamer
5 stoombad
6 sauna
7 rustbank
8 toilet
9 bijkeuken
10 keuken
11 woonkamer
12 bibliotheek
13 werkkamer
14 werkplaats
15 patio
16 overloop
17 vide
18 slaapkamer
19 logeerkamer
20 dak

Begane grond

Eerste verdieping

: 100 cm

De scherpe hoek

Van Schijndel was gefascineerd door de open hoek in het Rietveld-Schröderhuis, die ontstaat wanneer de beide ramen op de hoek bij de eettafel op de eerste verdieping worden geopend.

In zijn eigen huis heeft hij er een variant op bedacht. De patio's hebben drie glazen hoeken waarvan de hoekpanelen naar buiten toe kunnen worden geopend. Bij twee daarvan gaat dat eenvoudig omdat het stompe hoeken zijn, dat wil zeggen hoeken van meer dan 90 graden. De derde hoek, bij de bibliotheek, is een scherpe hoek, dus een hoek die kleiner of 'scherper' is dan 90 graden. In dat geval kunnen de panelen niet zonder meer naar buiten toe geopend worden. Ze zouden elkaar in de weg zitten bij het draaien.

Om dit probleem te ondervangen heeft hij bij een van de twee deuren een 'dubbelscharnier' bedacht, waardoor deze deur eerst een paar centimeter opzij geschoven kan worden. Hierdoor ontstaat er nét voldoende ruimte om hem daarna naar buiten te laten opendraaien. Waarna zonder probleem de tweede deur kan worden geopend.

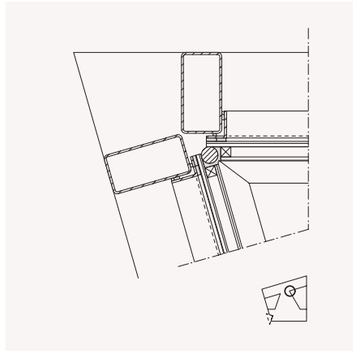

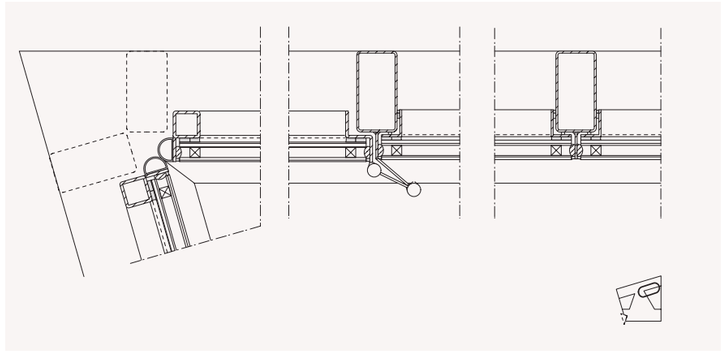
Hoekraam Rietveld-Schröderhuis, Utrecht, 1924

Details horizontaal

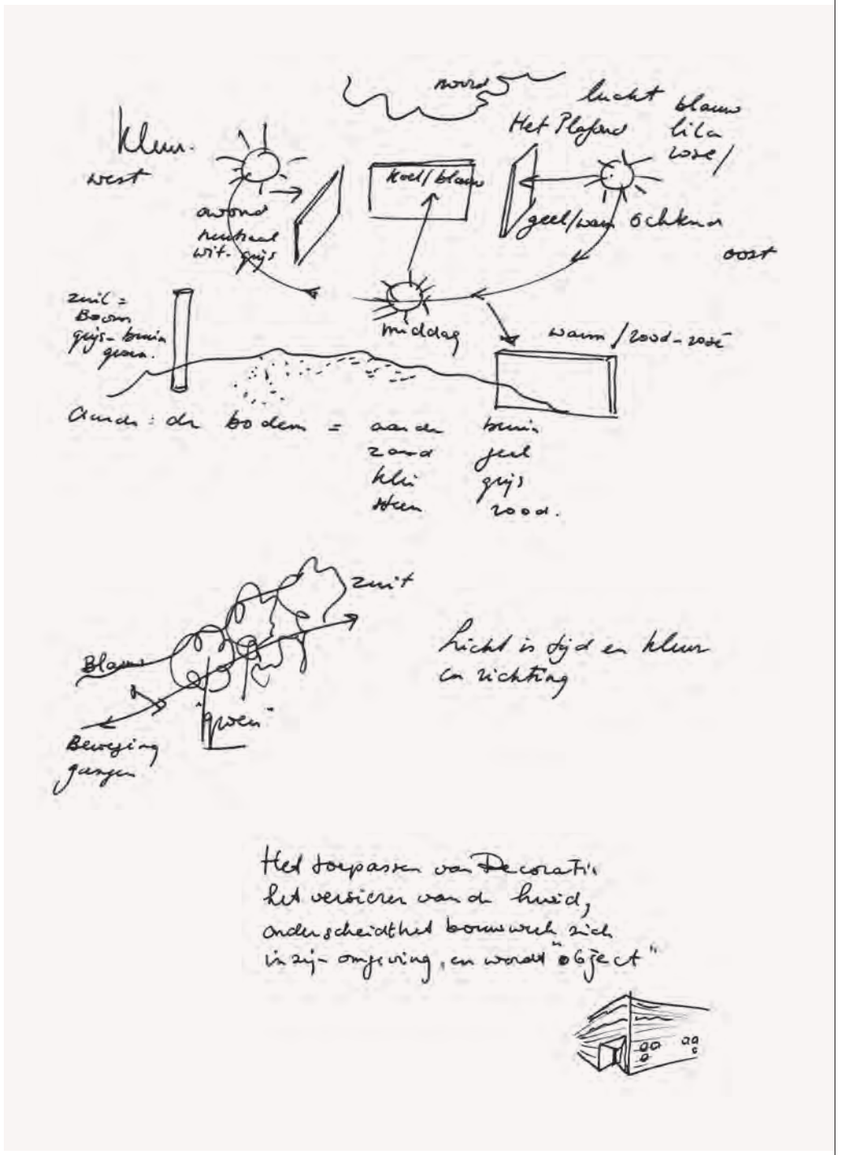
Kleuren van wanden

Het interieur van het huis heeft een bijzonder gebruik van kleur. Het bepaalt met de lichtinval de sfeer in het huis. Hoewel alle wanden en plafonds op het eerste gezicht wit lijken zijn ze zacht gekleurd. Omdat er heel lichte pasteltinten gebruikt zijn, zijn de kleuren niet nadrukkelijk aanwezig. Ze vallen pas op als twee kleuren bij elkaar komen. De bedoeling hierbij was om door de combinatie van licht en kleur voor ieder moment van de dag een aangename sfeer te laten ontstaan. Licht en kleur beïnvloeden elkaar. Van Schijndel maakte hiervan gebruik. Door het zachte kleurzweem op de wanden krijgt het licht een bijzonder accent.

De kompasrichting van waaruit het licht binnenvalt bepaalde voor hem het reflectievlak. Omdat de zon in de oostpatio opkomt, wilde Van Schijndel bij het wakker worden 's ochtends in het huis een beetje geprikkeld worden en zijn alle muren waar de ochtendzon op schijnt zacht geel van toon. Alle muren waar de middagzon op schijnt, zoals die van de trap en de vide, zijn koel, lavendelblauw. Alle muren waar de avondzon op schijnt maakte hij wit, grijs of groen van toon, dus neutrale kleuren. En alle muren waar nooit zon komt zijn warm van kleur, zacht rood.

Op een zaterdagochtend zit Mart van Schijndel in de ruwbouw de kleuren van de wanden te bepalen.

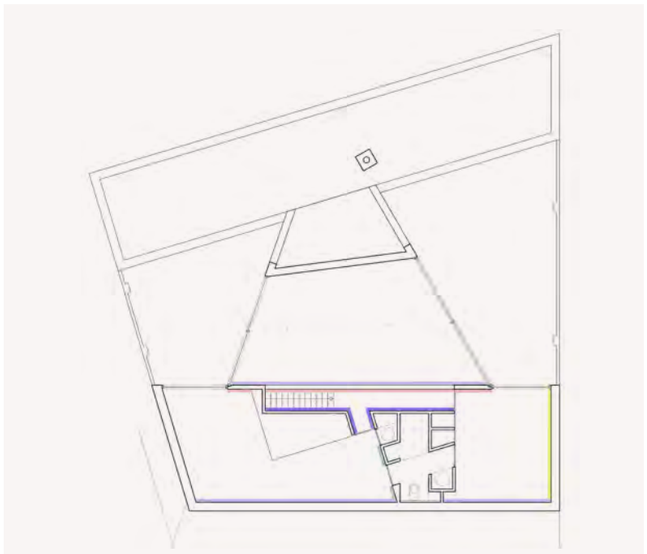

Schets uit de tentoonstelling IN/TUSSEN uit 1996

Voor de plafonds mengde hij drie delen wit met één deel rood, zodat 'avondrood' ontstond, zoals hij dat noemde: 'Na een heerlijke warme zomerdag als je om een uur of vijf klaar bent met werken en je hebt zin om even op 'n terras te gaan zitten en je kijkt naar de hemel, dan zie je dat de hemel soms purperroze is. Dat is in je herinnering altijd een fijn gevoel, dus als je een huis maakt waar zo'n kleur op je plafond zit dan heb je altijd een referentie, een herinnering aan die fijne zomerdag. Daaraan refereert de kleur van het plafond.'

Meubels

Delta Vaas

Slack I staande lamp

Shofloat wandlamp

Driepuntskruk

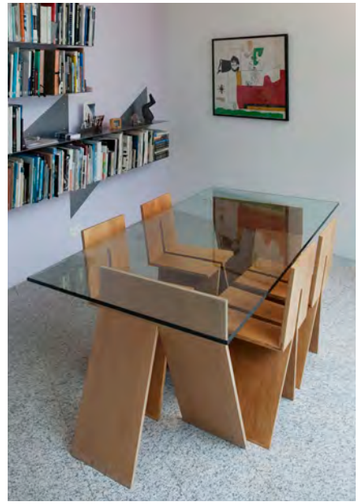
Zevenstoel

Fulfil stapelstoel

Bijzettafel

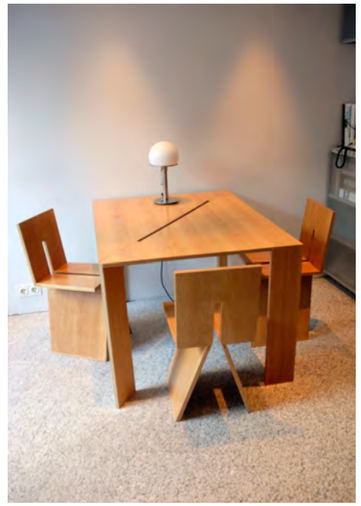
Schragentafel hout, binnenversie

LOKV kantinetafel

Schragentafel aluminium, buitenversie

Keukentafel

Ruimte voor nieuwe inzichten

Jane Szita in gesprek met
Natascha Drabbe

‘Het huis zou niet alleen een monument voor de architect moeten zijn, maar ook een inspiratiebron en laboratorium voor nieuwe dingen.’

Bij het overlijden van Mart van Schijndel in 1999 kreeg architectuurhistoricus Natascha Drabbe het beheer over het huis dat haar man als architect voor zichzelf had gebouwd en waar ze gedurende zeven jaar samen hadden gewoond. Op dat moment begon haar missie om dit huis te delen met architectuurliefhebbers, maar ook om een netwerk in het leven te roepen van beheerders van soortgelijke moderne architectenhuizen over de hele wereld. Ze richtte de Stichting Mart van Schijndel op in 2008 en het Iconic Houses Network in 2012, samen met de bijbehorende website iconichouses.org, een bron voor reizigers en liefhebbers van twintigste-eeuwse huizen. Zelf woont ze ook nog een deel van de tijd in het huis dat ze het Van Schijndelhuis heeft genoemd.

Waar geniet jij als bewoonster het meeste van in het Van Schijndelhuis en wat wil je vooral graag overbrengen aan de bezoekers?

De stilte en het licht, ik wil altijd dat mensen kunnen ervaren hoe het licht op een bepaalde manier valt – de momenten waarvoor het huis is ontworpen. Zoals het licht soms binnenkomt door de glazen puien van de patio, is het alsof iemand in de hemel op een lichtknopje drukt.

Ik vind dat het huis een wonderbaarlijke kracht heeft om jezelf te vernieuwen. Als je binnenkomt, vergeet je het verleden, je bent je niet meer bewust van de stad daarbuiten, je laat de dagelijkse beslommeringen achter je. Je bent in een compleet andere wereld. Het is een volledig introvert en gesloten huis, een huis zonder uitzicht. Maar dan hoor je de klokken van de Dom wat je doet beseffen dat je hier bent, in het hart van het middeleeuwse Utrecht. Als je het poorthuis ziet, vallen waarschijnlijk vooral een aantal architectonische referenties op, maar eenmaal binnen in dit huis, is het denk ik toch de serene kwaliteit van de ruimte die je echt bijblijft.

Als het al mogelijk is om te spreken van een 'beste' manier om van dit huis te genieten, dan vermoed ik dat dat alleen is. In 2008 was het huis voor het eerst open voor bezoekers en organiseerden we individuele One Minute Visits. Mensen konden een minuut lang alleen in het huis doorbrengen. Eerst kregen ze de film te zien waarin Mart een rondgang door het huis maakt. Die duurt ongeveer drie kwartier. Daarna waren ze in het huis, slechts zestig seconden, maar wel helemaal alleen. We hadden een overweldigend aantal van vijfhonderd bezoekers in één weekend, die ieder hun minuut alleen in het huis mochten zijn. Ik geloof dat deze opzet hen in staat heeft gesteld om de verstilde kwaliteiten van het huis echt op waarde te kunnen schatten.

Ik ben eigenlijk altijd op zoek naar alternatieven voor een rondleiding met gids. Mensen zijn meestal te beleefd om niet naar de gids te kijken, terwijl je natuurlijk naar de architectuur moet kijken in al haar details. Aan de andere kant: het persoonlijke verhaal en de mogelijkheid om met elkaar in contact te komen, om vragen te stellen – die dingen zijn ook belangrijk. Ik ben degene die het huis aan mensen laat zien en het verhaal ervan uit de eerste hand kan vertellen. Ik denk dat het ook belangrijk is dat ik weet wie hier komen, want het is toch mijn privédomein. Dat maakt een bezoek hier ook heel persoonlijk, zowel voor de bezoeker als voor mijzelf.

Het komt er dus op neer dat je een 20ste-eeuws huis in leven wilt houden, in principe in onveranderde staat, in de 21ste eeuw. Wat is daarbij de grootste uitdaging?

Er zijn veel uitdagingen, maar vooral onderhoud is een punt van zorg – na ruim twintig jaar moet er wat gebeuren, eigenlijk verschillende dingen, om het huis in goede vorm te houden. Dit jaar restaureren we de glazen deuren en panelen van de keukenkastjes en een aantal van de glazen panelen en deuren in de badkamers. De deuren zijn scharnierloos – ze blijven op hun plek met siliconenkit. Omdat sommige toe waren aan vervanging, hebben we besloten ze allemaal te vervangen. Ook moesten de aan de achterzijde geschilderde glazen panelen worden bijgewerkt. Zoals alle werkzaamheden aan het huis, is dit ingewikkeld omdat je de exacte kleuren moet bepalen en de materialen en technieken die destijds zijn gebruikt. Dat is dus de klus voor dit jaar.

Hiervoor hebben we de twee patiotuinen gerenoveerd en een groen dak gemaakt in een poging de energielasten omlaag te brengen en het uitzicht voor de buren te verfraaien. Gelukkig is het mogelijk om steun te krijgen. We werken met enkele bedrijven die hebben aangeboden om de werkzaamheden voor niets uit te voeren, omdat ze sympathie hebben voor onze missie en wij hen op een goede manier onder de aandacht brengen.

Maar de echte uitdaging is om mensen ervan bewust te maken dat het huis er is, zodat ze het ook willen komen bezoeken. Om de architectuur van

Mart op de radar te houden. Hij heeft geen grote productie nagelaten, want hij verdeelde zijn tijd altijd over drie zaken: architectuur, onderwijs en productontwikkeling. Daardoor heeft hij relatief weinig gebouwen gerealiseerd. Dit huis is een bijzonder en belangrijk voorbeeld van zijn gebouwde werk. En het heeft nog steeds een impact op mensen zoals Mart dat graag had gezien. Hij heeft vele jaren lesgegeven en ook nu hij er niet meer is, kan dit huis toch nog zijn ideeën overbrengen aan studenten en andere architecten.

Een deel van de uitdaging is ook om te zorgen voor meer aanleidingen om dit huis te bezoeken, voor een reden om nog eens terug te komen. Bij een eerste bezoek kun je een paar uur genieten van het huis, de architectuur, het interieur. De ruimte kan echter ook een intiem, kleinschalig podium bieden voor andere kunstenaars. We hebben hier muziek, filmvertoningen, lezingen en kunst. Het zou ideaal zijn als studenten hier zouden komen en een interactie met het huis aangaan om zo nieuwe ideeën te laten ontstaan.

Dus het huis zou meer moeten zijn dan een museum?

Het zou niet alleen een monument voor de architect moeten zijn, maar ook een inspiratiebron en laboratorium voor andere, nieuwe dingen. Het moet een eigen leven gaan leiden. Een huis dat museum is geworden, voelt op een bepaalde manier naakt aan, met die lege boekenplanken en lege wanden. Alsof de ziel eruit is. Het leukst om te bezoeken vind ik de moderne huizen die een hybride functie hebben en deels nog bewoond zijn, zoals Jean Prouvés huis in Nancy, het huis van Renaat Braem in Antwerpen of het Umbrella House, ontworpen door Paul Rudolph, in Sarasota. Daar moet je contact opnemen met de eigenaars om een bezoekje te plannen en dan krijg je ook te zien hoe mensen er daadwerkelijk wonen. Het voelt ook meer als een exclusieve ervaring – je moet er een beetje moeite voor doen, je kunt er niet gewoon heen gaan en een kaartje kopen. Toen ik de fotograaf, grafisch ontwerper en auteur die aan dit boek hebben gewerkt, uitnodigde hier een etmaal te verblijven om zo het huis te kunnen ervaren, waren ze verbaasd dat de keuken compleet was ingericht. Ergens logeren is de ideale manier om een huis te ervaren – verschillende leden van ons Iconic Houses Network bieden deze mogelijkheid. Zelf doe ik dat trouwens niet. Dit was een uniek en eenmalig aanbod in het kader van de productie van dit boek. Een punt van meer praktische aard is dat een museum geld kost. In Nederland kost zelfs het Rietveld-Schröderhuis, een Unesco-monument, meer geld dan het oplevert. En er zijn in de wereld maar heel weinig moderne huizen waar dat niet het geval is. Fallingwater, één van Frank Lloyd Wrights meesterwerken in de Verenigde Staten, is bijvoorbeeld een opvallend succes. Maar daar hebben moderne huizen veel minder concurrentie op het gebied van erfgoed. In Nederland ligt dat anders. Hoe dan ook is de museumwoning geen geschikt model voor dit specifieke huis.

Hoe heeft de zorg voor dit specifieke huis geleid tot het oprichten van het Iconic Houses Network?

Dat is allemaal begonnen met een opmerking in ons gastenboek dat een bezoek aan autobiografische huizen zoals die van Eames, Rietveld, Chareau, Cattaneo, Malaparte en Eileen Gray altijd de verwachtingen overstijgt. Toen begon ik me plotseling te realiseren dat er veel meer van zulke huizen zijn en dat ze van grote betekenis zijn, omdat architecten daar trouw konden blijven aan zichzelf en aan hun eigen ideeën.

Het was ook een kwestie van praktisch zoeken naar een model voor dit huis. Hoe runnen andere mensen een woning als deze met alle beperkingen van dien en slagen ze er in om de betekenis ervan over te brengen, vroeg ik me af. Natuurlijk zijn er verschillen. Meestal worden de huizen geschonken, in de VS vaak gecombineerd met een donatie. Hier ligt dat anders: er rust nog een hypotheek op dit huis. Maar binnen het netwerk kunnen we veel van elkaar leren en de steun die we elkaar kunnen bieden is cruciaal. Het is meestal een strijd om deze moderne huizen te behouden en beheerders hebben vaak het gevoel dat ze alleen staan. Nu is duidelijk dat ze deel uitmaken van één grote familie van architectenwoningen wereldwijd. Het Iconic Houses Network heeft ongeveer honderdvijftig leden en al deze museumwoningen staan op de website. Hoeveel ik er bezocht heb? Zeker meer dan honderd in de afgelopen vijf jaar.

Publicaties over het Van Schijndelhuis

1994
- 'House', Ruud Brouwers, **Architecture in the Netherlands Yearbook 1993-1994**, NAi Publishers Rotterdam 1994, cover, p. 82-85.
- 'West meets East', Arjen Oosterman, *Archis* 1994 # 3, p. 53-57.
- 'Een lavendelblauwe bunker van licht en ruimte', Marieke van Zalingen, *Eigen Huis & Interieur*, 09 1994, cover, p. 54-59.

1995
- 'Mart van Schijndel architect?', Arjen Oosterman, **Rietveldprijs 1995**, Uitgeverij Thoth, p. 24-29.
- 'House as Polemic', A. Bussel, *PA Progressive Architecture*, June 1995, USA, p. 57.
- 'Wohnhaus in Utrecht, Holland', *DBZ Deutsche Bauzeitschrift*, # 4 1995, Duitsland, p. 59-62.
- 'Architect ontwerpt zijn droomhuis', Xandra Feije, *Utrechts Nieuwsblad*, 22 07 1995.

1996
- 'Mart van Schijndel tussen room en space', Robbert Roos, *Trouw*, 27 01 1996.
- 'Architect van Schijndel blij verrast', H. Aalbers, *Gelders Dagblad*, 21 02 1996.
- 'Rietveldprijs '95 Mart van Schijndel', *Items*, 03 1996, p. 14
- 'Rietveldpreis', *Deutsche Bauzeitschrift* # 03 1996 Duitsland, p. 24.
- 'Dwarsligger in de architectuur', Wim de Wagt, *Haarlems Dagblad*, 23 04 1996.
- 'Sobere esthetiek bij Van Schijndel', Hans Ibelings, *NRC Handelsblad*, 09 08 1996.
- 'Mooi ontstaat door het onverwachte', Cor Hospes, *Algemeen Dagblad* en *De Dordtenaar*, 10 08 1996.
- 'Ouderwetse architect met een modern palet', M. Slagboom, *Utrechts Nieuwsblad*, 14 08 1996.
- 'Architect toont belang van ambacht', Tom Maas, *Cobouw*, 16 08 1996.
- 'Feilloze perfectie en innoverend denken in hedendaagse architectuur', Ann Maes, *Villa's* # 52, artikel 10, 1996 België.
- 'Stadsbungalow Van Schijndel', Jaap Huisman e.a., **Interieur architectuu**r, Stichting Teleac/ NOT 1996, p. 95.

1999
- 'Van Schijndel ridder Nederlandse Leeuw', *Utrechts Nieuwsblad*, 10 09 1999.
- 'Geometrische eenvoud en technisch vernuft', Hans Ibelings, necrologie in *de Volkskrant*, 01 10 1999.
- 'Mart van Schijndel hield van Het Grote Gebaar', necrologie in *Utrechts Nieuwsblad*, 01 10 1999.
- 'Ontwerpen als vak', Tracy Metz, necrologie in *NRC Handelsblad*, 01 10 1999.
- 'Eigen woonhuis en simpele vaas als meesterstukken', Robbert Roos, In Memoriam in *Trouw*, 04 10 1999.
- 'Mart van Schijndel: De Deltavaas voorbij', *De Gelderlander*, 22 10 1999.
- 'Mart van Schijndel 1943-1999', Sjoerd Soeters, *de Architect* # 11, 1999, p. 22.
- 'Mart van Schijndel (1943-1999) schiep ruimte voor leegte', Jaco de Visser, *Intern* 99 # 4, p. 15.
- 'Esthetisch technicus/technisch estheticus', Catja Edens, *Post Planjer* # 21, 1999, p. 20-21.
- 'In memoriam Mart van Schijndel (1943-1999)', Peter van Kester, *Items* # 7, 1999, p. 69.
- 'In memoriam Mart van Schijndel', Nico Hendriks, *GevelRaad*, # 12 1999.

2000
- 'Death of an Architect', Judith Arango, *Metropolis*, # 06 2000, USA, p. 56, 58.
- 'Minimalist with a Song of Emotion', Sachiko Uozumi, *Space Design*, # 0011 2000, Japan, p. 71.

2003
- **Mart van Schijndel, Kleurrijk architect**, monografie door Marijke Kuper, NAi Uitgevers, 2003, 168 pagina's.
- 'Mart van Schijndel. Kleurrijk architect', D. Broekhuizen, *Items*, # 5 2003, p. 100.
- 'Eén geheel', A. Jolles, www.archined.nl, 2003.
- 'Oase in hartje Utrecht', *Eigen Huis & Interieur*, # 12 2003, p. 106, 112.

2006
- 'Dit huis is een sculptuur', Jos Steehouder, *Achter Utrechtse gevels* # 18, Bijzondere huizen, Uitgeverij Waanders 2006, p. 564-567.

2008
- 'Inspirerende plek vol innovaties', Marieke van den Ende, *Product*, # 09 2008, p. 32-33.

2010
- 'Architectuur Mart van Schijndel blijft leven', Marc van den Eerenbeemt, *de Volkskrant*, 23 06 2010, p. 41.
- 'Bunkeren', Arjen Ribbens, *NRC Weekblad*, 03-09 04 2010, p. 30-31.

2011
- 'Prisbelønet hus med fredet status', Eigil Forbord, *Bolig*, Noorwegen, 28 03 2011.
- 'Biografie van een vormgever', Bernard Hulsman, *Museumtijdschrift*, juni-juli 2011, cover, p. 34-37.

2012
- 'Duurzaam dak op Van Schijndelhuis', Marein Kolkmeijer, *Bouwwereld* # 10 2012, p. 48-51.
- 'Ingetogen groen dak op jong monument', *Cobouw* 99, 01 06 2012, p. 8.

2013
- 'Home from home, 20th century icons of architecture', Lise Coirier, *TL mag* # 17 2013, Frankrijk, p. 100-101.

2014
- **Total Design: The Modern House as a Complete Work of Art**, George H. Marcus, Rizzoli USA, 2014.

Het volledige publicatie archief van 1969-1999 is te raadplegen in Het Nieuwe Instituut te Rotterdam.

Het bureau archief is voor nader onderzoek te raadplegen in het archief van Het Nieuwe Instituut te Rotterdam. Online kan de inventarisatie ingezien worden op www.martvanschijndel.nl.

Selectie van werken

1969 De Kargadoor, Utrecht
1974 Appartementen Pauwstraat, Utrecht
1974 Katreinetoren, Utrecht
1980 Woonhuis Bedaux, Utrecht
1981 Woonhuis Unger, Bussum
1985 LOKV-kantoor, Utrecht
1986 Lumiance, kantoren en bedrijfshal, Haarlem
1987 Verbouwing artilleriestallen tot museumzalen, Centraal Museum Utrecht
1987 Inrichting openingstentoonstelling Centraal Museum, Utrecht
1987 'Holland in Vorm', tentoonstellingsontwerp, Den Haag
1987 NIVEL kantoor, Utrecht (gesloopt in 2013)
1988 Aula Centraal Museum, Utrecht
1988 Joods Historisch Museum, Amsterdam (prijsvraag)
1989 Luchtbrug Uithof, Universiteit Utrecht
1990 Oudhof Effecten, kantoor Rokin, Amsterdam
1990 FSB laboratorium en onderwijscentrum Universiteit, Utrecht
1991 Ethologie-station Universiteit Utrecht
1991 Stadsschouwburg Breda (plan)
1991 Potten & Pannen winkelpui, Utrecht
1992 Villa 'Ode an…', Meerbusch, Duitsland (plan)
1992 Het Koorenhuis, Kunstencentrum, Den Haag
1992 Woonhuis Hof, Amersfoort
1992 Woonhuis Van Schijndel, Utrecht
1994 Mobach winkelpui, Utrecht
1994 Gemeentehuis Almelo, renovatie en interieur
1994 Firma Verder, kantoor en bedrijfshal, Haan, Duitsland
1995 Zendmast KNSM-eiland, Amsterdam
1995 Appartementen Pieterskerkhof, Utrecht
1997 De Berckepoort, Cultureel Centrum, Dordrecht
1997 Uitbreiding Tweede Kamer Den Haag, meervoudige opdracht (plan)
1999 De Gruitpoort, Centrum voor Kunstzinnige Vorming, Doetinchem
1999 Pleinontwerp met verlichtingsontwerp, Leiden (plan)
1999 Hoofdkantoor Nationaal Kadaster, Apeldoorn
2001 Domus Cornelia, woonhuis familie Swaak, Bloemendaal
2001 Centrum voor Kunst & Cultuur (CKC), Zoetermeer

Jaartallen zijn het jaar van in gebruikname.

Selectie van productontwerpen

Losse meubels in het Van Schijndelhuis naar eigen ontwerp. De meeste zijn onder het label MARTECH geproduceerd. De Delta Vaas is nog altijd in productie.

1963 Drie punts kruk
1964 Bijzettafel, prototype
1979 Work hanglamp
1979 Slack I staande lamp (groot) en Slack II staande lamp (klein)
1979 Zevenstoel aluminium
1979 Schragentafel, aluminium buitenversie
1981 Bishop desklamp
1981 Delta Vaas
1982 Zevenstoel hout
1982 Schragentafel, houten binnenversie
1984 Shofloat wandlamp
1984 LOKV kantinetafel
1996 Fulfil stapelstoel

Meubels ontworpen voor het Van Schijndelhuis

1995 Fonteintje, klein in garderobe en groot in badkamer
1995 Rustbank
1995 Keukentafel bij Zevenstoel
1995 Boekenplanken
1995 Wijnrek
1995 Bedombouw

‘Waar eens een loods van een glashandel stond, op een van de buitenwereld afgesloten binnenterrein, heeft architect Mart van Schijndel een virtuoos, sculpturaal ontwerp voor zijn eigen woonhuis gerealiseerd. Van Schijndel bewijst hiermee dat hij over een groot ruimtelijk inzicht beschikt. Bovendien experimenteert hij met technische innovaties. De glazen ramen en deuren bijvoorbeeld hebben geen scharnieren, maar draaien op siliconenkit. Het huis ademt behalve de technische meubelmakers-experimenteerlust, een zoeken naar een nog niet gekende ruimtebeleving. Verder is het opmerkelijk en in die zin voorbeeldig, hoe in een volledig ingesloten plek zoveel ruimtelijkheid kan worden opgeroepen.’

Uit het juryrapport van de Rietveld Prijs 1995.

Dit rijk geïllustreerde boek bevat nieuwe, uitgebreide fotografie van het huis, historische foto’s van de plek, evenals nog niet eerder gepubliceerde ontwerpschetsen uit het persoonlijk archief van architect Mart van Schijndel (1943-1999). Met materiaal uit interviews en zijn eigen geschriften, laat dit boek zien hoe een architect zijn eigen wereld creëert, creatief het hoofd biedend aan de beperkingen die door de plek zijn opgelegd.

Voor het eerst documenteert een boek grondig de experimentele technieken, vernieuwende materiaaltoepassingen en vernuftige details in het Van Schijndelhuis in Utrecht (1992), Nederlands jongste monument. Samen met de uitleg door de architect zelf in een bijgeleverde film, maakt dit boek het inspirerende woonhuis inzichtelijk.

‘Het huis heeft een zekere magie. Goed verscholen is het een verborgen juweel, vol heerlijke verrassingen: sommige opvallend, zoals de bijzondere siliconen scharnieren, en andere subtieler, zoals het spel van het licht dat van twee kanten op de zacht gekleurde wanden valt.’

Henry Urbach, directeur, The Glass House, New Canaan, USA

nc dc publishers
ICONIC HOUSES .ORG MEMBER